

SEMESTERBOK

11/12. semester

Kull H04

Høst 2009 og vår 2010

Det medisinske fakultet
Universitetet i Oslo

11/12. semester i legestudiet ved Universitetet i Oslo

Innhold

1	Innledning	side 4
2	Semesterledelse og praktisk informasjon	side 6
3	Semesterets faglige innhold	side 8
4	Læringsmål	side 8
5	Undervisnings- og læringsformer	side 12
6	Læremidler	side 22
7	Eksamen og evaluering	side 22
8	Forskerlinjen	side 22
9	Semesteroversikt, ukeplaner og lærere	side 23
10	Lærere og kontaktpersoner i semesteret	side 32
11	Praktiske prosedyrer	side 34
12	Viktige lover og regler	side 37
13	Sykehus og kartskisser og annet	side 33

1. INNLEDNING

Velkommen til 11/12. semester!

I dette heftet står den viktigste informasjonen om undervisningen i dette semesteret. Du får informasjon om hvem som har det faglige ansvaret, om det faglige innhold, læringsmål, undervisningsformer og evaluering. Heftet inneholder også timeplanoversikter.

Studieplan i medisin

De første 3 1/2 semester av studiet er felles for studenter i medisin-, ernærings- og odontologistudiet. Det eneste som foregår separat for medisinerne er ”tidlig pasientkontakt” i 1. og 2. semester og propedeutisk undervisning i 3- og 4- semester.

Grunnutdanningen skal være felles for alle leger. Studenten skal i løpet av studiet, gjennom praktisk og teoretisk utdanning, og gjennom stadig kontakt med pasienter ha ervervet nødvendige kunnskaper og ferdigheter som grunnlag for senere spesialisering innen alle spesialiteter, og for å kunne gjennomføre turnustjenesten og deretter fungere adekvat i helsetjenesten: ha utviklet holdninger og tenkemåter som avspeiler selvstendighet, evne til vitenskaplig tenkemåte og ansvarsbevissthet; ha kunnskap om og erfaring i samarbeid innenfor helsearbeidets viktigste områder, og: ha utviklet de nødvendige holdninger og ferdigheter for livslang læring.

En viktig intensjon ved studieplanen i medisin er at studiet skal være *studentaktiviserende* og gi studentene et reelt ansvar for egen læring. Problembasert læring (PBL) er en viktig læringsform, særlig i den første delen av studiet, som et redskap både for *fagintegrasjon* og studentaktivisering. Gruppearbeid – PBL og klinisk smågruppeundervisning – gir også mulighet for trening i *samarbeid*. Studentene får *pasientkontakt* i stigende omfang gjennom hele studiet, med en forsiktig start i det første studieåret. Timeplanene er lagt opp slik at det skal være rimelig tid til egenaktivitet: lesing, litteratursøking, studentdrevne studiegrupper, klinisk trening. Det er viktig at studentene bruker denne tiden til studieaktivitet for å nå læringsmålene i studiet.

Studiet varer i 6 år og består av 12 semester, hvert på 20 uker. Undervisningen i basal- og laboratoriefag dominerer de 3 og 1/2 første semestrene, men følger studentene gjennom hele studiet og integreres med undervisningen i kliniske og samfunnsmedisinske fag. Pasientkontakten øker gradvis utover i studiet. I 2. halvdel av 4. semester og 5.-9. semester undervises videre i undersøkelsesteknikk og sykdomslære i organsystemene. Det meste av undervisningen foregår på de store universitetssykehusene. I 8. semester er det 3 ukers utplassering i psykiatrisk poliklinikk eller institusjon. 10. semester omfatter 6 ukers utplassering i allmennpraksis og 6 uker i sykehus utenfor universitetssykehusene, og en undervisningsblokk som i hovedsak omfatter samfunnsmedisin og allmennmedisin. I 11./12. semester undervises det integrert i klinisk medisin med utgangspunkt i symptomer.

Alle studenter skal levere et selvstendig skriftlig arbeid (prosjektoppgave) i sitt 11. semester. Det er satt av 6 uker i 7. semester og 6 uker i 11. semester til arbeid med oppgaven. Presentasjon av oppgaven for et senere kull kan inngå som en obligatorisk del av oppgaveskrivingen.

Det er én integrert eksamen, som ofte består av en skriftlig og en muntlig del, i slutten av hvert semester, med unntak av 4. semester, der det også er eksamen midtveis i semesteret, og 11. semester, der det ikke er eksamen.

Rammeplan for blokkundervisning. (Studiet i fugleperspektiv)

Sem	Blokk	Uker	Basalfag	Uker	Parakliniske fag	Uker	Samf.med.fag	Uker	Kliniske fag	Uker
1	Introduksjon	1								
	Human biologi	7,5	Integrert anat./fys	6,4			Allmenmedisin	0,5		
			Med.nom.	0,2						
			Førstehjelp	0,4						
	Vitenskap/Med. & Samf.	10,5	Statistikk	2			Allmenmedisin	0,5		
			Med. historie	1			Foreb.med. (emiden)	1		
			Atferdsfag (sos.&psyk)	3			Etikk	1		
			Vit.fil/Metode	2						
	Evaluering	1								
2	Cellebiologi	19	Kjemi	3	Patologi	0,5	Allmenmedisin	0,5		
			Cellebiologi	15						
	Evaluering	1								
3	Signalveier		Nevro/endokrinologi	2	Patologi	2	Allmenmedisin	0,5	Klinisk undervisn.	
	Sirkulasjon/respirasjon		Sirkulasjon/respirasjo	6	Farmakologi	1			(Indremed/kirurgi)	1,5
	Blod/immuol./mikrobiol		Blod (cellebiologi)	1	Klinisk biokj. ogfys	0,5				
	Nyre/syre-base	19	Immunologi (cellebio)	1	Immunologi	1				
			Nyre (syre-base)	1	Mikrobiologi (gen)	1,5				
	Evaluering	1								
4	Fordøyelse	7,5	Fordøyelse/ernæring	5	Farmakologi	0,5			Klinisk undervisn	
					Patologi	0,5			(Indremed/	
					Klinisk biokj.og fys	0,5		kirurgi	1	
	Bevegelsesapparatet	1,5	Bevegelsesapparatet	5	Patologi	0,5	Allmenmedisin	0,5	Fysikalsk medisin	2
			Atferdsfag	1			Forebygg. medisin	0,5	Kirurgi	1
									Radiologi	0,5
									Indremedisin	0,5
	Evaluering	1								
5	Sirkulasjon/respirasjon		Sirkulasjon/respirasj.	2	Farmakologi	1	Allmenmedisin	0,5	Indremedisin	3,5
	Nyre	19	Nyre/Syre-base	1	Patologi	1,5	Samfunnsmedisin	0,5	Kirurgi	2
			Atferdsfag	1	Klinisk.biokj. og fys	2	Etikk	0,5	Radiologi	1
					Mikrobiologi	0,5			Anestesiologi	1
								Psykatri	1	
	Evaluering	1								
6	Fordøyelse/ernæring		Fordøyelse/ernæring	3	Farmakologi	0,5	Allmenmedisin	0,5	Indremedisin	2
	Hud/blod	19	Atferdsfag	1	Patologi	1	Forebygg. medisin	0,5	Kirurgi	1,5
					Klinisk biokj. og fys	1			Radiologi	0,5
					Ernæring	0,5			Infeksj.medisin	1
					Mikrobiologi	1			Hud	4
				Immunologi	1					
	Evaluering	1								
7	Motoriske og sensoriske systemer	19	Nevrobiologi	3	Farmakologi	0,5	Allmenmedisin	1	Nevrologi	6
			Hode/hals	2	Patologi	1			Øre-nese-hals	3,5
					Genetikk	0,5				
	Evaluering	1								
8	Nervesystemet og mentale funksjoner	13	Nevrobiologi	2	Farmakologi	1	Allmenmedisin	1	Øye	3,5
			Atferdsfag	1					Psykatri	6
	Evaluering	1								
	Selvstendig oppgave	6								
9	Reproduksjon/Mor-barn	19	Reproduksjon	3	Patologi	1,5	Allmenmedisin	0,5	Gynekologi/	
					Farmakologi	0,5			Obstettrikk	5,5
					Klinisk.biokj.ogfys.	0,5			Pediatri	6
					Genetikk	0,5			Psykatri (barne)	1
	Evaluering	1								
10	Utplassering	12					Allmenmedisin	6	Indremedisin	3
									Kirurgi	3
	Pasient og samfunn	7					Allmenmedisin	1	Psykatri	1,5
							Samfunnsmedisin	2,5		
							Forebygg. medisin	1		
							Rettsmedisin	1		
	Evaluering	1								
11	Selvstendig oppgave	6								
	Kirurgi/indremedisin	14	Basalfag	0,5	Patologi	1			Indremedisin	4,5
					Farmakologi	1		Kirurgi	4,5	
					Klinisk. biokj.ogfys.0,5			Radiologi	1	
								Anestesi	1	
12	Kirurgi/indremedisin/samfunn	17	Atferdsfag	1	Patologi	1	Allmenmedisin	1	Akuttmedisin	4
							Samfunnsmedisin	0,5	Indremedisin	4
							Forebygg. medisin	0,5	Kirurgi	4
									Psykatri	1
	Evaluering	1								

2. Semesterledelse og praktisk informasjon

Semesteret blir ledet av et eget utvalg for 11/12. semester, med fem lærere, to studenter og en semesterkoordinator.

Førsteamanuensis Ivar Gladhaug
Professor Finn Olav Levy
Professor Johny Kongerud
Professor Odd Geiran
Førsteamanuensis Mette Brekke
Kullets tillitsvalg

Adresser finner du nedenfor.

Dersom det er spørsmål du ønsker å ta opp med semesterledelsen, kan du henvende deg til en av studentrepresentantene, til den som til enhver tid er semesterleder eller til et annet medlem av semesterutvalget. Se adresser og tlf. nr. pkt. 2.1. Dersom du har spørsmål som gjelder den praktiske organiseringen av undervisningen, kan du ta dette opp med semesterkoordinator Eva Gretland.

Viktige adresser og telefonnumre

Førsteamanuensis Ivar Gladhaug (leder) Kirurgisk avdeling, Rikshospitalet	Tlf. 23 07 06 87 E-post: ivar.gladhaug@rikshospitalet.no
Professor Odd Geiran Thoraxkirurgisk avdeling, Rikshospitalet	Tlf. 23 07 37 35 E-post: odd.geiran@medisin.uio.no
Førsteamanuensis Mette Brekke Seksjon for allmennmedisin Boks 1130 Blindern. Ullevål universitetssykehus	Tlf.: 22 85 50 50 E-post: mette-brekke@medisin.uio.no
Professor Finn Olav Levy Farmakologisk institutt, Boks 1057 Blindern Besøksadr: Rikshospitalet, Rom A2.3057	Tlf.: 22 84 02 37 E-post: f.o.levy@medisin.uio.no
Professor Johny Kongerud Lungeavdelingen., Rikshospitalet	Tlf.: 23 07 25 17 E-post: johny.kongerud@medisin.uio.no
Kullets tillitsvalgt	E-post:
Semesterkoordinator Eva Gretland Fakultetsdivisjon Rikshospitalet Rom B1.3094, B-avsnittet, Rikshospitalet Faks: 23 07 41 19 Boks 1171 Blindern	Tlf.: 23 07 09 42 eva.gretland@medisin.uio.no
Observatører: Professor Ola Røkke Kirurgisk avdeling, Akershus universitetssykehus	E-post: ola.rokke@medisin.uio.no
Professor Petter Andreas Steen Akuttmedisinsk avdeling Ullevål universitetssykehus	Tlf. 22 11 96 90 p.a.steen@medisin.uio.no

Det medisinske fakultet – studieseksjonen

Boks 1018 Blindern, 0317 Oslo

Besøksadresse: Domus Medica, Sognsvannsvn. 9,

Eksamen:

Førstekonsulent Mariann Olsen

Tlf. 22 85 14 37

mariann.olsen@medisin.uio.no

Studentveiledningen, Domus Medica

Tlf. 22 85 11 85

2.2 Studieinformasjon

Hovedkanal for studieinformasjon ved Det medisinske fakultet er Studieportalen Mine Studier, <https://minestudier.uio.no/>

Fakultetet krever at du som student sjekker Mine studier minst to ganger i uken slik at du får med deg endringer i timeplanen og viktige meldinger fra studieadministrasjonen. Disse meldingene får du ikke andre steder. Har du problemer med innlogging, kontakt student-IT.

NB! Kun studieadministrative beskjeder gis i portalen. Beskjeder angående sosiale aktiviteter o.l. sendes til studentenes e-postadresse ved UiO. Alle studenter har tilgang til webmail, <http://webmail.uio.no>.

2.3 Student-IT

Informasjon om student-it ved fakultetet:

<http://www.med.uio.no/it/student/>

På denne siden finner du bl.a. en oversikt over fakultetets PC-stuer med kontaktpersoner for brukerstøtte. Kontaktpersonene for PC-stuene gir brukerstøtte og har ansvar for maskinene. Gi beskjed til dem hvis noe ikke fungerer som det skal! Kontakt brukerstøtte på PC-stuen der du normalt har undervisning.

IT-hjelp utenom fakultetets åpningstider og hjelp med hjemme-PC:

Fakultetet har ikke støtte for studenters hjemmemaskiner. UiO har imidlertid en del sentrale it-tjenester som er tilrettelagt for studenters hjemmebruk: <http://www.usit.uio.no/it/hjemmekontor/>

Informasjonsteknologi - brukerstøtte:

Spørsmål kan rettes til Houston (USITs veiledningstjeneste):

houston@usit.uio.no Se: <http://www.usit.uio.no/it/houston/>

2.4 Semesterregistrering

Se: <http://www.med.uio.no/studier/semesterbok/semreg.html>

3. SEMESTERETS FAGLIGE INNHOLD

3.1 Overordnet mål for semesteret

Den siste fasen av studiet er kjennetegnet ved at mye av kunnskapsstoffet er gjennomgått tidligere. Nå skal studentene integrere disse kunnskapene for å kunne anvende dem i praktisk legearbeid. De skal ha de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige for å kunne gjennomføre en selvstendig klinisk undersøkelse, planlegge ytterligere utredning og legge opp behandling, oppfølging og rehabilitering innen rammen av det som forventes av leger for å gjennomgå turnustjeneste og deretter arbeide som lege. De skal på egenhånd kunne vurdere pasienter med sammensatte problemstillinger og mestre førstehjelpsbehandling ved alvorlige skader og livstruende sykdommer. Basert på den biopsykososiale sykdomsmodell skal studentene også kunne planlegge og iverksette forebyggende tiltak. Videre må de kunne erkjenne vanskelige verdivalg og kunne samarbeide med andre yrkesgrupper.

3.2. Faglige elementer

11/12 semester består av 31 uker, 6 uker er avsatt til obligatorisk oppgave og 3 uker eksamen/evaluering. Tabell 1. Oversikt over undervisningen i 11/12. semester side 26. Semesteret er delt inn i 5 faser:

- Fase I (2 uker): Introduksjon
- Fase II (21 uker): Sykdomspresentasjoner
- Fase III (4 uker): Katastrofe- og akuttmedisin
- Fase IV (4 uker): Intervensjoner, legerolle, regelverk
- Fase V (3 uker): Eksamen/evaluering

Følgende fag inngår: Allmenntilleggsmedisin, anestesi, atferdsfag, biokjemi, ernæring, etikk, farmakologi, geriatri, indremedisin, immunologi- og transfusjonsmedisin, klinisk biokjemi og fysiologi, kirurgi, mikrobiologi, nevrokirurgi, ortopedi, patologi, pediatri, radiologi, revmatologi, psykiatri, samfunnsmedisin.

4. LÆRINGSMÅL

Studentene skal kunne gjennomføre en selvstendig, full klinisk undersøkelse av udifferensiert pasient (ta opp sykehistorie og undersøke) og kunne systematisere og formulere informasjonen

Med utgangspunkt i en selvstendig pasientundersøkelse skal de kunne:

- foreslå og begrunne supplerende undersøkelser og forstå betydningen av begrepene sensitivitet, spesifisitet og prediktive verdier når det gjelder diagnostikk både i relasjon til den enkelte pasient og generelt
- gjøre etiske vurderinger, herunder kostnad-nytte vurderinger, ved bruk av diagnostiske prøver både i relasjon til den enkelte pasient og generelt
- foreta en vurdering av differensialdiagnostiske muligheter i relasjon til pasienten

Studentene skal kunne vurdere pasienter med sammensatte kliniske tilstander og multiple sykdomsmanifestasjoner, kunne prioritere enkeltkomponentene i disse når det gjelder videre diagnostikk og behandling, og forstå betydningen av å kunne se sammenhenger mellom dem. Det legges vekt på kommunikasjon med pasient/pårørende.

Studentene skal kunne gi førstehjelp og ha detaljert kjennskap til akuttbehandlingen av pasienter med livstruende sykdommer, skader og forgiftninger

De skal også kunne prioritere mellom de ulike behandlingstilbud og kjenne kontraindikasjoner, bivirkninger, interaksjoner og komplikasjoner ved vanlige behandlingsformer. De må kunne informere pasientene om prinsippene for og gjennomføringen av behandlingen, samt om bivirkninger og komplikasjoner. De skal også kjenne metodologiske og etiske prinsipper for vurdering av vitenskapelige rapporter om nye terapiformer

De skal kjenne rutinene for samarbeid i helsevesenet - tverrfaglig samarbeid og formidling av informasjon om pasienter til leger og annet helsepersonell i allmennhelsetjenesten og spesialisttjenesten

Læringsmål for fase I - Introduksjon

Studentene skal:

- kunne gjennomføre en selvstendig, klinisk undersøkelse
- kunne rekvirere de mest relevante supplerende prøver og spesialundersøkelser
- kunne anvende begrepene sensitivitet, spesifisitet og prediktiv verdi på positivt/negativt prøve- eller undersøkelsesresultat
- forstå kompleksiteten i vanlige sykdomsbilleder, og lære seg en systematisk fremgangsmåte i klinisk arbeid
- kunne gjøre rede for prinsippene for formidling av klinisk informasjon til pasientene og mellom nivåene i helsetjenesten

Læringsmål for fase II - sykdomspresentasjoner

Studentene skal:

- kunne differensialdiagnostisere pasienter med vanlige, subakutte og kroniske sykdomspresentasjoner, utfra en generell undersøkelse og relevante supplerende prøver (jfr. fase I)
- gjøre rede for det patologisk-anatomiske og patofysiologiske grunnlag for disse
- kunne foreslå behandling overfor slike pasienter
- kunne gjennomføre diagnostiske og terapeutiske prosedyrer i henhold til ferdighetsliste
- bli fortrolige og kjent med rutiner for praktisk, klinisk arbeid, og bruk av moderne informasjonsteknologi i dette arbeidet

Læringsmål for fase III – katastrofe- og akuttmedisin

Kunnskaper:

Studentene skal:

- kunne håndtere alvorlige akuttsituasjoner på en systematisk måte og kunne bruke sine kunnskaper i patofysiologi i vurderingen av pasientene
- ha innsikt i den psykiske påkjenning det er å ta avgjørelser uten å ha all informasjon, i å måtte arbeide med begrensede ressurser, og i betydningen av «debriefing».
- ha kjennskap til krisepsykiatrisk intervensjon på individ og gruppenivå, og om organisering av katastrofepsykiatrisk hjelp
- ha kjennskap til innholdet i akuttkoffert og bruken av denne, og kunne planlegge innholdet i egen legekoffert
- kunne prinsippene for organisering av skadested, inklusive legens rolle i en teamfunksjon og ved pasientsortering.
- vite hvordan redningstjenesten er oppbygd
- kjenne til prinsipper for god kommunikasjon og ledelse i akuttmedisinske situasjoner
-

Ferdigheter:

Studentene skal

- kunne vurdere pasienter med viktige akutte sykdomsbilleder og skader
- kunne bruke akuttmedikamenter og væsker.
- forstå prinsippene for frigjøring av personer fra bilulykke
- beherske visse akutte terapeutiske og diagnostiske prosedyrer, som spesifisert på egen ferdighetsliste
- gjennom tverrfaglige simuleringer på enkle og avanserte dukker med etterfølgende debriefing, utvikle ferdigheter til bedre samhandling og kommunikasjon innenfor egen profesjon og mellom profesjoner

Holdninger:

Studentene skal:

- søke å fremme bevisstheten om autonomiproblematikk i akutsituasjoner
- utvikle oppmerksomhet på egen rolle i akutsituasjoner hvor det er viktig å prioritere
- utvikle oppmerksomhet på viktigheten av tverrfaglig samarbeid i behandlingen av akutt syke/alvorlig skadde pasienter

Læringsmål for fase IV – intervensjoner, helsesjekk, regelverk

Studentene skal:

- kunne foreslå og begrunne ulike typer terapeutisk intervensjon, spesielt medikamentell og kirurgisk behandling, og opplegg for kontroll og pasientinformasjon under og etter behandling.
- kunne gjøre rede for det patofysiologiske og patologisk-anatomiske grunnlag for ulike typer behandling
- forstå de krav som samfunnet stiller til dagens leger, legenes problemer i denne sammenhengen, og kunne forholde seg profesjonelt – personlig, etisk og juridisk – til mistanke om at det er begått feil

4.1 KLoK (Kunnskapshåndtering Ledelse og Kvalitetsforbedring)

Kontaktperson Siv Le Page s.s.l.page@medisin.uio.no

Generelt

Legestudiet er et profesjonsstudium.

I tillegg til det faglige innholdet skal du introduseres til hvordan du utfører legearbeidet.

En viktig del av ditt profesjonelle liv blir å gjøre en så god legejobb som mulig, og hele tiden prøve å gjøre den enda bedre.

Dette innebærer at du må ha forståelse for og ferdigheter relatert til nye fagområder.

Kunnskapshåndtering

Medisinsk praksis er tuftet på forskningsbasert kunnskap. Denne kunnskapsbasen er hele tiden i endring. Vite når du trenger ny faglig kunnskap og hvordan innhente denne kunnskapen som del av en livslang læringsprosess er en viktig del av profesjonskunnskapen.

Ledelse

Forstå betydningen av god samhandling med pasienter og med andre helsearbeidere, samt å ha innsikt i ledelse på lokalplanet og i et makroperspektiv er av tilsvarende stor betydning for alle medisinerere gjennom hele yrkesutøvelsen.

Kvalitetsforbedring

Evnen til kontinuerlig og planmessig å kunne evaluere og å forbedre eget og andres legearbeid, samt å ha fokus på pasientsikkerhet er i økende grad etterspurt av pasienter, det offentlige og av profesjonen selv. Kvalitetsforbedring skjer ikke av seg selv, men må gjøres bevisst og planmessig gjennom hele yrkeslivet.

Det er dette vi ønsker å gripe fatt i med KLoK undervisningen. Hensikten er ikke at du skal lære alt dette i løpet av 10-12 semestre, meningen er å plante et ”profesjonsfrø” nå i grunnutdannelsen som så kan spire og gro under spesialistutdannelsen for tilslutt å bli en integrert del av ditt daglige virke som lege. Dette er ikke noe som skal gjøres i tillegg til ditt vanlige legearbeidet, men være en måte du gjør jobben på gjennom hele yrkeslivet.

Spesifisert

KLoK undervisningen er integrert i alle tre siste semestrene av studiet og henger nært sammen. I 10. semester er hovedvekten lagt på å observere og å erfare betydningen av kunnskapshåndtering, ledelse og kvalitetsforbedring i klinisk virksomhet i løpet av praksisperioden, mens i de to siste semestrene skal du selv få erfare hvordan dette kan gjøres i praksis.

Undervisningen i 10. semester er bygget opp rundt tre halvdagsseminarer før utplasseringen, tre skriftlige oppgaver relatert til KLoK og en oppsummerende undervisning etter praksisperioden. For spesifiserte læringsmål for alle tre semestrene, samt oppgavene som skal løses i praksisperioden i 11-12. semester vises til KLoK-veilederen.

Delmål for KLoK i 11./12. semester

Utdyping av læringsmålene i KLoK-veilederen, med innhenting av egen, erfaringsbasert kunnskap i form av seminarer og oppgaveløsning i grupper. Særlig skal studenten etter 11./12. semester ha opparbeidet evne til praktisk *håndtering / problemløsning* av problemstillinger innen KLoK.

Gruppeprosess

Alle studenter skal ha deltatt aktivt i utarbeidelse og innlevering av en slik gruppeoppgave. Det er en viktig del av gruppelederens oppgave å sørge for inkludering av alle. Dersom en student ikke deltar i arbeidet i den gruppen de er satt i, i en slik grad at den øvrige gruppen og gruppens leder mener det er uriktig å la studentens innsats i gruppeoppgaven godkjennes, så skal lederen i så tidlig fase som mulig ta opp denne problemstillingen med studenten det gjelder. Dersom saken ikke finner en rask løsning på denne måten, skal gruppens leder umiddelbart kontakte fakultetet via de kontakter som er angitt i KLoK-veilederen. Gruppen vil da tilbys en særskilt veiledningstime. Dersom en slik veiledningstime ikke løser problemstillingene må den eller de studenter som ikke deltar i sin tildelte gruppes arbeid levere en selvstendig prosjektbeskrivelse etter samme mal som det alminnelige gruppearbeidet. Prosessen skal dokumenteres i oppgaveinnleveringens del 2 om gruppens prosess og arbeidsmåte både for den opprinnelige gruppen, og de som skriver selvstendige oppgaver.

5. Undervisnings- og læringsformer

Definisjon av undervisningsformer finner du på:

<http://www.uio.no/studier/emner/medisin/med/MEDSEM11-12/v09/undervisning/index.xml>

I 11/12 semester gis det først og fremst undervisning i kirurgi, indremedisin, revmatologi, onkologi og anestesi, men også i andre kliniske fag som psykiatri og radiologi. Denne understøttes av undervisning i allmenn- og samfunnsmedisinske fag, parakliniske fag og basalfag. Formålet med undervisningen i de sistnevnte fagene er å integrere og gi en påbygning av undervisning gitt i tidligere semestre med undervisningen i klinisk medisin.

5.1 Forelesninger

Forelesningene vil legges mer vekt på at studentene oppnår forståelse enn opprøpning av faktastoff.

Studiets slutfase er godt egnet for at studentene skal kunne integrere basalmedisin og klinikk, og også for en integrasjon av flere kliniske / parakliniske fagområder. Derfor er det ofte involvert flere faglærere i en og samme forelesning, f.eks. klinikere og radiologer, klinikere og kliniske farmakologer m.v.

I fase III, katastrofe- og akuttmedisin, vil noe plenumsundervisning gis som forelesninger, men de fleste plenumsesjonene er interaktiv undervisning med utgangspunkt i kasuistikker, der det veksles mellom "summegrupper", diskusjon og lærerledet gjennomgang.

Seminar: Pasienten med mange symptomer og sykdommer og som bruker mange legemidler.

Dette er en en-dagskurs hvor vi vil ta utgangspunkt i en kasuistikk om en eldre pasient med mange symptomer og sykdommer og som bruker mange legemidler og hvor mange terapeutiske og sosiale tiltak kan være aktuelle. Hensikten er å gi studentene ferdigheter som kan komme til nytte i forbindelse med håndtering av mulitproblem-pasienter i en primærmedisinsk setting.

Undervisningsformen vi veksle mellom gruppearbeider, oppsummeringer i plenum og forelesninger.

5.2 Gruppetimer

5.2.1 Obligatorisk undervisning

Klinisk smågruppeundervisning, avdelingstjeneste og akuttmedisinkurset er obligatorisk undervisning i dette semesteret.

Om adgang til å følge obligatorisk undervisning for studenter som må gå ned et kull

- 1) Studenter som har godkjent praksisundervisning/utplassering får ikke følge denne en gang til.
- 2) studenten kan søke semesterutvalget om å få følge annen obligatorisk undervisning (kurs eller klinisk smågruppeundervisning) på nytt. Svaret på søknaden vil avhenge av om det er plass i gruppene. Hvis søknaden innvilges, gjelder de samme fraværsregler som når undervisningen følges første gang.

3) studenter som skal opp til samme eksamen for 3. gang, vil som hovedregel få søknad om å følge obligatorisk undervisning innvilget.

5.2.2 Klinikker

Klinikkene i 11/12 semester vil følge mønsteret for denne undervisningen i tidligere semestre. Det vil bli holdt egne klinikker for studenter på Ahus.

5.2.3 Klinisk smågruppeundervisning

<http://www.med.uio.no/studier/klinstip/undervisning.html>

Hovedformålet er å sikre at studentene er i stand til å samle, vurdere og analysere klinisk informasjon spesielt med tanke på diagnostisering, men også vedrørende forslag til behandlingsopplegg og oppfølging /etterkontroll av pasienten. Undervisningen skal være både sykdoms-/symptomorientert og pasientfokusert. Kommunikasjon og et godt lege-pasientforhold vil være en viktig del av diagnostikk og behandling med mål å gjøre pasienten til medarbeider.

Utgangspunktet for undervisningen skal være en på forhånd definert klinisk presentasjonsform, f.eks. smerter i magen, tungpust, hovent ledd, eller en ferdighet. Det er viktig at studentene aktiviseres mest mulig gjennom denne undervisningen, og at læreren også deltar mest mulig aktivt.

Best læringsresultat oppnås ved å splitte partiet opp i så små grupper som mulig.

Hver gruppe skal delta to dager ved sykehusobduksjon ved Ahus, Rikshospitalet og Ullevål

Studentene har anledning til å sammenligne kliniske opplysninger fra sykejournalen med de obduksjonsfunn som avdekkes.

Maks. 20% fravær totalt fra all klinisk smågruppeundervisning. I tillegg tolereres kun 50% fravær innen hver enkelt undervisningsuke. Dersom studenten for eksempel har fravær 3 av 4 dager ved Medisinsk poliklinikk må noe tas igjen i avtale med semesterledelsen.

Studentene må ha signatur fra lærer etter hver undervisning. Loggbøkene vil bli samlet inn for kontroll etter 11. semester. Undervisningen fra 11. semester skal være godkjent før studentene kan fortsette i 12. semester.

Organiseringen av klinisk smågruppeundervisning på Rikshospitalet og Ullevål universitetssykehus:

Anestesiavd., Rikshospitalet

Kontaktperson: Universitetslektor Marianne Myhre og professor Tor Inge Tønnessen Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0800-1100.

Fremmøte ved ekspedisjonen Anestesi-avdelingen, D1.4003.

Geriatrisk avd., Ullevål universitetssykehus

Kontaktperson: Klinisk stipendiat Anne Kristine Gulsvik

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0930-1130.

Fremmøte i Bygg 3, Seksjon for hjerneslag, 1. etg. møterommet

Hjertemedisinsk avd. Rikshospitalet

Kontaktperson: Klinisk stipendiat Torgeir Wethal

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1015
Fremmøte på avdelingen Rom D1.3003, 3 etg.

Kardiologisk smågruppeundervisning, Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Lars Gullestad

Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0930 – 1115
Fremmøte på avdelingen Rom D1.3003, 3. etg.

Kirurgisk poliklinikk, Rikshospitalet

Kontaktperson Plastisk kir. og kir. Poliklinikk: Førsteam. Kim Tønseth

Onsdag og torsdag deles gruppen i to fordelt på Kir. poliklinikk og Plastisk-kirurgisk avd. kl 0845 – 1030. Studentene selv sørge for inndeling.

På tirsdag møter studentene på Kirurgisk avd. utenfor aud. i 4.etg. D2.4075B. Kontaktperson professor Hans Hedlund

Kirurgisk sengepost, Rikshospitalet

Undervisning mandag kl 0830 - 1115, Thoraxkir. Avd. utenfor aud. D1.4047 4. etg.

Kontaktpersoner professor Odd Geiran, klinisk stipendiat Tone Gretland Valderhaug

Undervisning tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830-1115 utenfor aud. i 4.etg. D2.4075B

Kontaktperson Kir. Avd.: Førsteamanuensis Ivar Gladhaug, klinisk stipendiat Ewa Pomianowska

Lungeavd., Rikshospitalet

Kontaktpersoner: Professor Johnny Kongerud

Undervisning tirsdag og torsdag kl 0830 – 1115

Fremmøte på sengeposten/baseområdet LMA i C3.

Medisinsk avd. Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Stein A. Evensen

Undervisning mandag, tirsdag onsdag og torsdag Kl 830-1015

Studentene møter på avdelingen ved møterom i 2. etg. Utenfor rom D1.2003.

Nevrokirurgi, Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Karl Fredrik Lindegaard

Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0830 – 1015

Studentene møter på avdelingen, ”basen” voksenposten, 4. etg. Tver over broen fra den nordligste heisen i D-blokken.

Obduksjon, Rikshospitalet og Ullevål universitetssykehus

Kontaktpersoner RH: Professor Ole Petter F. Clausen

Kontaktperson UUS. Professor Jan Mæhlen

Undervisning mandag og tirsdag kl 0830 – 1115

Studentene møter i obduksjonssalen A-avsnittet, Rikshospitalet

Studentene møter i obduksjonssalen, Ullevål universitetssykehus

Onkologi, Radiumhospitalet. o

Kontaktperson: Professor Stein Kvaløy

Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0830 – 1115

Studentene møter hver morgen i hallen ved resepsjonen og blir hentet av den legen som tar første del av undervisningen. Studentene vises vei ned til garderoben ved siden av Aud. I U2 for frakker.

Medisinsk poliklinikk, Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Jan Peter Amlie

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 - 1115

Studentene møter på ekspedisjonen, Medisinsk poliklinikk, Rikshospitalet.

Oslo legevakt.

Kontaktperson Knut Melhuus

Undervisning mandag, tirsdag, torsdag, fredag kl 0930-1115

Studentene møter på Oslo Legevakt

Ortopedisk avdeling, Rikshospitalet

Kontaktperson: Professorene Olav Reikerås og Terje Terjesen

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830-1015

Studentene møter på avdelingen

Radiologisk avd., Rikshospitalet

Kontaktperson klinisk stipendiat Rigmor Lunde

Undervisning mandag, tirsdag og onsdag kl 0800 – 1145.

Fremmøte på Radiologisk avd., Ekspedisjonen D2, 2 etg., Rikshospitalet.

Revmatologisk avd., Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Jan Tore Gran og klinisk stipendiat Helga Sanner

Undervisning tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1015.

Fremmøte på Revmatologisk avd., Rikshospitalet, Revmatologisk sengepost (voksen)

Organiseringen av klinisk smågruppeundervisning på Akershus universitetssykehus:

Anestesiavd, Ahus

Kontaktperson Bård Stuen Lundeland

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0800 – 1100.

Fremmøte ved ekspedisjon 5. etasje, B1.

Medisinsk divisjon

Geriatrisk avd., Ullevål universitetssykehus

Kontaktperson: Klinisk stipendiat Anne Kristine Gulsvik

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0930-1130.

Fremmøte i Bygg 3, Seksjon for hjerneslag, 1. etg. møterommet

Avdeling for hjertesykdommer og geriatri, Ahus

Kontaktperson: Professor og seksjonsoverlege Pål Smith

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 0830 – 1015

Fremmøte på Hjerterovervåking 3. etasje, B4.

Avdeling for gastromedisin, Ahus

Kontaktperson: Professor og seksjonsoverlege Andreas Rydning

Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0830 – 1015

Fremmøte ved ekspedisjon gastropol, 2. etasje, B1.

Avdeling for lungemedisin, Ahus

Kontaktperson: Førsteamanuensis Vidar Søyseth
Undervisning tirsdag og torsdag kl 0830 – 1115 .
Fremmøte ved grupperom S304.006, 4. etasje, S4.

Avdeling for nyresykdommer, endokrinologi og generell medisin, Ahus

Kontaktperson nefrologi: Overlege Øyvind Størset
Kontaktperson endokrinologi: Førsteamanuensis Ivar Følling
Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1015
Fremmøte ved grupperom S401.006, 1. etasje, S4.

Avdeling for infeksjonsmedisin

Kontaktperson Øystein Strand
Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1130
Fremmøte ved grupperom S302.011, 2. etasje, S4.

Seksjon for onkologi og hematologi

Kontaktperson: Professor Anne Hansen Ree
Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0830 – 1115
Fremmøte ved grupperom B102.004, 2. etasje, B1.

Kirurgisk poliklinikk, Ahus

Kontaktperson: Professor Ola Røkke
Undervisning tirsdag, onsdag og torsdag kl 0845 - 1045
Fremmøte ved grupperom B202.073, 2. etasje, B2.

Kirurgisk sengepost, Ahus

Kontaktperson: Professor Tom Øresland
Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1115
Fremmøte ved grupperom S304.006, 4. etasje, S4

Legevakt, Ahus

Kontaktpersoner: klinisk stipendiat Ulf Sigurdsen og førsteamanuensis Stein Erik Utvåg
Undervisning mandag, tirsdag torsdag og fredag kl 0930 - 1130
Fremmøte Lillestrøm sykehus

Nevrokirurgi, Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Karl Fredrik Lindegaard
Undervisning mandag, tirsdag og torsdag kl 0830 – 1015
Studentene møter på avdelingen.

Obduksjon, Ahus

Kontaktperson Professor Solveig Nordheim Andersen og førsteamanuensis Cecilie Alfsen
Undervisning mandag og tirsdag kl 0830 – 1115
Fremmøte ved ekspedisjon patologisk-anatomisk avdeling, 4. etasje, B1.

Ortopedisk avdeling, Ahus

Kontaktperson klinisk stipendiat Ulf Sigurdsen og førsteamanuensis Stein Erik Utvåg

Undervisning mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1015
Fremmøte ved grupperom S105.007, 5. etasje, S2.

Radiologisk avd., Ahus

Kontaktperson: Førsteamanuensis Arne Borthne

Undervisning mandag, tirsdag og onsdag kl 0800 – 1145
Fremmøte ved grupperom B202.073, 2. etasje, B2.

Revmatologisk avd., Rikshospitalet

Kontaktperson: Professor Jan Tore Gran og klinisk stipendiat Helga Sanner

Undervisning tirsdag, onsdag og torsdag kl 0830 – 1015.

Fremmøte på Revmatologisk avd., Rikshospitalet, Revmatologisk sengepost (voksen)

Studentene må møte i rent hvitt tøy og ha med innesko til klinisk smågruppeundervisning

5.2.4 Avdelingstjeneste:

Fase II, 20 uker:

Formålet med avdelingstjenesten i fase II er at studentene skal bli ytterligere fortrolige med praktisk, klinisk arbeid.

Hver student skal over en periode på 4 uker i fase II være fast tilknyttet en sykepost. I denne fase av studiet har studentene midlertidig lisens og kan utføre selvstendige arbeidsoppgaver, selv på spesialiserte avdelinger. De morgentimene på timeplanen som ikke er belagt med klinisk smågruppeundervisning, er fristilt for denne type tjeneste. (se fordeling av gruppene nedenfor).

I samarbeid med postlegen skal studentene involveres i å *undersøke, bestille supplerende prøver, tolke svar, følge opp, foreslå behandling for minst 5 pasienter.*

De skal ta opp innkomstjournal og gjøre journalnotater. Studentene skal i forbindelse med denne sykehustjenesten i størst mulig utstrekning basere seg på forskningsresultater vedrørende diagnostikk og behandling, og skal bruke litteraturlister som Medline til dette.

Slikt postarbeid regnes som *organisert* undervisning, og kommer således *i tillegg til* de ca. 15 timene undervisning som gis per uke. Hver student har *en obligatorisk forpliktelse* til følge opp 5 pasienter i løpet av de fire ukene vedkommende er tilknyttet en post. Kravene til studentene vil måtte tilpasses den type spesialavdeling tjenesten utføres på

Klinikkgruppene K-1, 2 og 13 - undervisningsukene 9, 10, 11, 12

Klinikkgruppene K-3, 4 og 14 - undervisningsukene 13, 14, 15, 16

Klinikkgruppene K-5, 6 og 15 - undervisningsukene 17, 18, 19, 20

Klinikkgruppene K-7, 8 og 9 - undervisningsukene 21, 22, 23, 24

Klinikkgruppe K-10, 11 og 12 undervisningsukene 25, 26, 27, 28

Studentene må sende inn tilsendte skjema til semesterkoordinator Eva Gretland i god tid før semesterstart. Studentene kan velge mellom følgende avdelinger:

Aker universitetssykehus

Medisinsk avdeling

1 student på hver avdeling

Fremmøte: kl 0750 9. etg. Medisinsk klinikk (bygg 6) Kontaktperson: Professor Bjørn Moum tlf. 22 89 45 02 eller konsulent Signe Nøsterud Tlf. 22 89 49 74

Studentene kan på forhånd angi hvilken avdeling de ønsker å være ved å fylle ut et skjema.

Avdelingene er: Hjerne, lunge, hematologi, infeksjon, gastro.

Kirurgisk avd.

2 studenter

Fremmøte kl 0730

Akershus universitetssykehus (Ahus)

Medisinsk divisjon

1 student på hver avdeling

Avdelinger for gastromedisin, lungemedisin, infeksjonsmedisin, kardiologi, nefrologi, endokrinologi, hematologi.

Studentene har på forhånd valgt hvilken seksjon de ønsker å være ved.

Fremmøte. Ved aktuell seksjon kl. 0900 første dag.

Kontaktperson: Professor Torbjørn Omland

Kirurgisk avdeling

1 student på hver seksjon

Seksjon for urologi, gastroenterologisk kirurgi og mammakirurgi, kar- og Lungekirurgi.

Studentene har på forhånd valgt hvilken seksjon de ønsker å være ved.

Fremmøte: Morgenmøte for Kirurgisk avdeling, kl 0730 i auditoriet NN6

Kontaktperson: Professor Tom Øresland

Ortopedisk avdeling

1 student på hver seksjon

Traumeseksjonen, seksjon for elektiv ortopedi

Studentene har på forhånd valgt hvilken seksjon de ønsker å være ved.

Fremmøte: Morgenmøtet, møterom ortopedisk poliklinikk kl 0730. Kontaktperson:

Førsteamanuensis Stein Erik Utvåg og klinisk stipendiat Ulf Sigurdson

Anestesiavdelingen

1 student

Fremmøte: Morgenmøtet kl. 0730 i Blodbankens møterom i 5. etasje MIR

Kontaktperson: Bård Stuen Lundeland

Rikshospitalet

Medisinsk avdeling, RH

2 studenter

Fremmøte: kl. 0750. Aud. D1.2082 på avdelingen

Hjertemedisinsk avdelingen, RH

2 studenter

Fremmøte: kl 0730 på avdelingen

Lungeavdelingen, RH

1 student

Fremmøte: kl 0730 på avdelingen

Anestesiavdelingen, RH

1 student

Fremmøte: kl 0800 på avdelingen

Kirurgisk avdeling, RH 2 studenter
Fremmøte: kl 0745 Auditoriet på avdelingen

Thoraxkirurgisk avdeling, RH 2 studenter
Fremmøte: kl 0730 på auditoriet D1.4 og delta på morgenmøte før visitt, har morgendemonstrasjon på rtg.

Ortopedisk avd., RH 1 student
Fremmøte: kl 0830 på avdelingen

Ullevål universitetssykehus

Kirurgisk avd. 2 studenter
Fremmøte kl 0730 2. etg. (Møterommet KAM-blokken)

Ortopedisk avd. 1 student
• Kontaktperson: Professor Lars Nordsletten

Medisinsk avd. 1 student på hver avdeling
Studentene kan på forhånd angi hvilken avdeling de ønsker å være ved å fylle ut et skjema. Avdelingene er: Hjerte, lunge, nyre, hematologi, infeksjon, gastro.
Fremmøte kl 0745. Kontaktperson konsulent Marit Knudsen, tlf. 22 11 98 55

Geriatrisk avd. 4 studenter
Avdelingen omfatter en akuttgeriatrisk sengepost og en slagenhet for kombinert akuttbehandling og tidlig rehabilitering av pasienter med hjerneslag. Studentene blir fordelt mellom disse to postene, men kan evt. også fremme egne ønsker. Det er svært gode muligheter til å få kontakt med hele bredden av akutt indremedisin, og dessuten få kjennskap til moderne hjerneslagbehandling.
Fremmøte kl. 0745 på morgenmøtet, møterommet i Seksjon for hjerneslag, 1. etg., Medisinsk bygning (bygning 3), Ullevål universitetssykehus.

Den tilgangen til Ullevåls elektroniske journalsystem som studentene har hatt tidligere, vil vanligvis være utgått. Det er en fordel om denne reaktiveres før avdelingstjenesten begynner. For å få hjelp til dette bes studentene kontakte forskningskoordinator Anne Garmark anne.garmark@medisin.uio.no senest to uker før avdelingstjenesten starter.

Studentene skal ha rene innesko, være velstelt, tilfredsstillende antrukket med rene hvite frakker og ha med stetoskop, til avdelingstjenesten skal de ha ren hvit skjorte og benklær.

5.3 Øvingstimer/ferdighets- og prosedyretrening

Se regler for å følge undervisningen dersom studenten må gå ned et kull.

**Obligatorisk kommunikasjonskurs 11. og 12. semester:
”Å formidle dårlige nyheter - krevende kliniske situasjoner”**

Kurset tar sikte på å trene studentene i kommunikasjon i krevende kliniske situasjoner. Det kan være å formidle kreftdiagnose til pasienter, forholde seg til sørgende og krevende pårørende, eller som turnuslege å forholde seg til krevende legekolleger. Som motspillere i rollespillene får studentene trenede skuespillere. Siktemålet er at alle studenter skal få prøve seg minst en gang med

konstruktiv tilbakemelding på sin måte å gjennomføre konsultasjonen på, eventuelt med mulighet for å trene på alternative måter.

Undervisningen foregår i grupper à 8-9 studenter, to hele dager i 11. semester og en oppfølging à 2 undervisningstimer i 12. semester. Alle tre gangene skjer undervisningen i samme gruppe og med samme lærer fra atferdsfag.

11.semester: Første dag: "Å formidle dårlige nyheter (til kreftpasienter)"

Andre dag: "Kommunikasjon ved krevende kliniske situasjoner"

12. semester: Oppfølgingskurs: Trening i å dele krevende kliniske erfaringer.

Læringsmål:

- Kunne prinsipper vedrørende å dele dårlige nyheter med kreftpasienter
- Kunnskap om betydningen av empati og betydningen av å se hele pasientens/pårørendes psykososiale situasjon når det foreligger krevende kliniske situasjoner
- Å vite litt om risikofaktorer ved legeyrket, betydningen av å ta vare på seg selv i en travel klinisk hverdag, og å kjenne til problemer vedrørende behandling av pasienter som også er leger.

Ferdigheter

- Kunne forutse vanskelige kommunikasjonsmessige utfordringer i møte med pasienter og pårørende, og kunne forberede seg på disse på en god måte.
- Kunne bruke kommunikasjonsmessig "verktøy" som gjør det mulig å håndtere slike vanskelige samtaler på en konstruktiv måte.
- Bli kjent med sin egen kommunikasjonsmessige stil i stressende situasjoner med mulighet til å endre denne i mer hensiktsmessig retning.
- Å ha trent på å gi konstruktiv tilbakemelding til medstudenter vedrørende deres kommunikasjonsstil.
- Å kunne bruke kolleger til å bearbeide egne krevende kliniske erfaringer og reflektere over betydningen av et støttende nettverk

Laboratoriekurs i KBF

Studentene deles inn i 2 grupper K-gruppene 1-8 og K-gruppene 9-15

"Kurs i fallgruver i laboratoriebruk i allmennmedisin."

Kursets motto: **Hvordan lærer jeg å stole på mine klinisk-kjemiske målresultater og analysesvar?"**

Kurset tar sikte på å forsterke forståelsen av forelesningen: "Fallgruver i laboratoriebruk i allmenn medisin". Grunnen til å ta opp dette tema som kurs er basert på at legene i allmenn praksis står overfor en rekke problemer knyttet til prøvetaking, prøveanalysering og prøvesvar-forståelse.

Kurset er lagt opp ved at studentene inndeles i grupper som alle måler bl. annet blodsukker og hemoglobin og hvor instruksjonen skjer ved personell som har lang erfaring i hva som lett Gjøres feil i den vanlige allmenn medisiners praksis. Målet er å bruke gruppens resultater og praktiske

erfaringer til å oppleve og forstå hvorledes måleresultater oppstår og må tolkes. Det er også et mål å skjønne hvorledes legene i praksis kvalitetssikrer sine måleresultater.

Studentene inndeles i grupper som alle utfører en del laboratorieanalyser.

Trenede instruktører vil veilede.

Målsetning: "Hvordan lærer jeg å stole på mine klinisk-kjemiske måleresultater og analysesvar?"

Gjennomføring:

1 t forelesning "Fallgruver i laboratoriebruk" i uke 18

4 t kurs. Kurset arrangeres i Store kurssal, Laboratoriebygget på Ullevål universitetssykehus.

Praktisk kurs i indremedisin, fase II, uke 13 og 14:

6 timers praktisk kurs i klinisk medisin, som bl.a. omfatter EKG.

Gruppeundervisning i katastrofe- og akuttmedisin, fase III, uke 31-34:

Katastrofeøvelse og demonstrasjon av frigjøringsteknikker, fase IV:

Katastrofeøvelsen tar hele dagen.

Lovanvendelse, fase IV, uke 30, og 35-37:

Tidsramme: 6 timer. Studentene arbeider i grupper (tilsvarende PBL-gruppene) med praktiske oppgaver knyttet til lov- og regelverk med betydning for helsevesenet.

5.4 Hospitering ved Psykiatrisk legevakt for studenter i 12 semester ved, Oslo kommunale legevakt, Storgaten

Psykiatriundervisningen i 12 semester fokuserer på kriser og katastrofer og akutte situasjoner der pasienten kan representere en fare for seg selv (selvmord) eller fare for andre (voldspotensial).

Psykiatrisk legevakt i Oslo tar hånd om mange krisetilstander og foretar løpende vurderinger av farlighetskriterier i forhold til lovverket.

Gjennom deltakende observasjon kan studentene gjøre seg kjent med hvordan akuttpsykiatriske tilstander kan vurderes på tross av tidspres og begrenset informasjonstilgang, og hvordan den enkelte pasient i krise kan møtes på best mulig måte samtidig som næringsmiljøets og samfunnets sikkerhetsbehov ivaretas.

Hver student har anledning til å hospitere i 8 timer (kl 16.00 – 24.00) og tjenesten innebærer å følge og drøfte arbeidet til vakthavende psykiater.

Hospitering vil foregå i tidsrommet mellom undervisningsuke 21 og 36. Det er mulig å hospitere alle ukens dager, men det er kun plass for en student hver dag. Det vil bli satt opp liste for påmelding i undervisningsuke 19 og 20, og etterpåmelding kan skje til sekretær Anne Sommerstad, tlf. 22 11 70 23, eller E-post: anne.sommerstad@ulleva.no.

Psykiatrisk vakttjeneste ledes av seksjonsoverlege Eva Ness.

6. LÆREMIDLER

a) Anbefalt litteratur <http://www.ub.uio.no/umh/litteratur/medisin/>

b) Nettbaserte læremidler <http://www.med.uio.no/studier/medisin/nettlaere.html>

Legemiddelhåndboken: <http://www.legemiddelhandboka.no/>

7. EVALUERING OG EKSAMEN

Sluttevaluering for semesteret

Hvert enkelt semester skal evalueres annethvert år ved at et spørreskjema fylles ut av studentene i slutten av semesteret. Spørreskjemaet har generelle spørsmål om studiesituasjonen og spesifikke spørsmål om semesteret. Formålet med evalueringen er å avdekke svake og sterke sider ved semesteret for å sette i verk (eventuelle) tiltak som kan bedre studiekvaliteten. Det er satt av tid i timeplanen til gjennomføring av evalueringen.

Evaluerings-møte mellom gruppe-tillitsvalgte og semesterutvalget er avmerket i timeplanen.

Eksamensregler, gyldig forfall

<http://www.med.uio.no/studier/medisin/regler/eksamensregler.xml>

Eksamen

Eksamen består av en modifisert OSCE-eksamen og en muntlig (klinisk) prøve. For å bestå eksamen må begge prøver bestås. Kandidaten får en muntlig tilbakemelding vedrørende de muntlige prestasjoner.

Gruppeoppgaven i KLoK må være godkjent for at studentene skal kunne gå opp til eksamen.

Modifisert OSCE-eksamen i undervisningsuke 37. Sted: Ferdighetssenteret og M-etasje, Rikshospitalet, oppmøte Seminarrom 1 og 2, Rikshospitalet. Denne prøven består av tre deler, 8 OSCE-stasjoner for å teste ferdigheter, 8 PC-baserte oppgaver, og 8 skriftlige oppgaver. Eksamen varer i ca. 3 1/2 timer. Nærmere orientering om eksamen vil bli gitt av eksamensutvalget senere i semesteret. Spørsmålene kan integreres eller være relatert til kliniske situasjoner som kan hentes fra alle fagene det har vært undervist i 11/12 semester. Eksamensresultatet vil foreligge same dag.

Du får tilgang til sensuren på StudentWeb (<http://www.uio.no>) under Innsyn:

Eksamensresultat på menyvalgsiden. Du må oppgi fødselsnummeret og PIN kode

Klinisk eksamen undervisningsukene 38/39:

Muntlig, klinisk eksamen kan pågå over 2 uker avhengig av hvor mange som skal avlegge eksamen. Hver kandidat er oppe en dag, og prøves ved 4 ulike stasjoner (2 indremedisin, 1 kirurgi, 1 allmenntilleggsmedisin). Ved hver stasjon er en eksaminator og en sensor.

Etter at alle 4 kandidater har vært innom hver av de 4 stasjonene, møtes sensorer og eksaminatorer og avgjør om kandidatene har bestått eller ikke. Avslutningsvis får så kandidatene en muntlig orientering om oppgaven og hvordan den ble løst.

8 Fra Forskerlinjen

For mer informasjon se adr: <http://www.med.uio.no/studier/forskerlinjen>

9. SEMESTEROVERSIKT OG UKEPLANER

Forklaring til tabellene og timeplanen

Tabell 1 gir en oversikt over all undervisning i semesteret. Detaljplanleggingen av klinisk smågruppeundervisning og avdelingstjeneste fremgår imidlertid ikke; - her må tabell 1 suppleres med tabell 2 (oversikt over klinisk smågruppeundervisning) og de generelle beskrivelsene av undervisningsformene fra side 11 og utover. Det samme gjelder timeplanen, som bare angir *rammer* for klinisk smågruppeundervisning og avdelingstjeneste.

For forelesninger, klinikker og kurs er det i tabell og timeplanen angitt med kursiv hvilket fag som er ansvarlig for denne undervisningen. Der det er oppført flere fag med komma mellom, indikerer dette at disse fagene *samlet er ansvarlig for, og faglærere fra hvert fag skal være tilstede ved*, den aktuelle undervisningen. Der det er oppført flere fag med skråstrek mellom, indikerer dette at *ett* av fagene er ansvarlig for den aktuelle undervisningen.

Klinikkene skal så langt som mulig ta utgangspunkt i sykdomspresentasjoner, men for en del klinikker er angitt i parentes en eller flere sykdommer som bør foretrekkes som utgangspunkt for den anførte sykdomspresentasjon. På timeplanen er klinikkene ikke satt opp på bestemte dager, slik at det skal være mulig å tilpasse denne best mulig til pasienttilgangen og sykehusdriften forøvrig. Det er imidlertid en klar forutsetning at klinikkene avvikles *i løpet av den uken de er oppført*.

Forkortelser:

All = Allmennmedisin

Ane = Anestesi

AT = Avdelingstjeneste

Atf = Atferdsfag

Bkj = Biokjemi

Der = Dermatologi

Ern = Ernæring

Eti = Etikk

F = Forelesning

Fl = Foreleser

F/Kas = Kasuistisk forelesning

Far = Farmakologi

Fys = Fysiologi

Ger = Geriatri

IM = Indremedisin

Imm = Immunologi og transfusjonsmedisin

K = Klinikk

KBF = Klin. biokjemi og fysiologi

Kir = Kirurgi

Ku = Kurs

Mik = Mikrobiologi

NevKir = Nevrokirurgi

Onk = Onkologi

Ort = Ortopedi

P= Plenum

Pat = Patologi

PBL = Problembasert læring

Ped = Pediatri

PlaKir = Plastisk kirurgi

Rad = Radiologi

Reu = Reumatologi

Psy = Psykiatri

Sam = Samfunnsmedisin

SG = Klinisk smågruppeundervisn.

Tabell 1. Oversikt over undervisningen i 11/12-semester.

<i>Fase</i>	<i>Blokkttittel</i>	<i>Temaer</i>	<i>Uke- nr.</i>	<i>Forelesninger</i>	<i>Klinikker og seminarer</i>	<i>Kurs</i>	<i>SG/AT/</i>
I	Introduksjon	Sensitivitet/spesifisitet Positiv og negativ prediktiv verdi Klinisk epidemiologi Utredning av pasienter med sammensatte Problemstillinger Lærerveiledet undersøkelse	7	- Introduksjon (<i>IM/Kir.</i>) - Introduksjon KLOK - Søvnvansker i - allmenntilstand - Svimmelhet og ustøhet i allmenntilstand - Prøvesvar Lav bentetthet (<i>All.</i>) - Søvnvansker(<i>All.</i>)	Seminar: KLOK. Hvordan forbedre egen kl. praksis.	Å informere om alvorlig sykdom – ferdighet strening med skuespill ere (obl)(<i>Atf</i>) Pasienten med mange sykdomm er (<i>All.</i>)	
			8	- Oppfølging av pasient med kronisk sykdom (<i>All</i>) - Behandling av kroniske smerter (<i>Ane</i>) - Akutt forvirring (ger)	Seminar: KLOK Kunnskapsbasert medisin - Pasient med én akutt og flere kroniske sykdommer (<i>Ger</i>) - kl. Pasient med en akutt og flere kroniske sykdommer (ger) - Seminar: KLOK - Seminar: KLOK		
II	Allmenn- symptomer som hoved-presentjon	Redusert allmenntilstand Vekttap Hevelse/ødem Feber Søvnvansker Slapphet Diffuse smerter	9	- Endokrinologisk dysfunksjon (<i>Bkj</i>) - Endokrinologisk patologi (<i>pat</i>) - Behandling av kroniske smerter (<i>Ane</i>) - Bivirkninger av dopingmidler (<i>kbj</i>)	- Nefrologi (<i>IM</i>) - Geriatrike undersøkellesmetoder - Nefrologi (<i>IM</i>)	Ferdighet strening i krevende kliniske situasjon er (obl) (<i>Adf</i>)	SG AT: fire uker i fase II på en sengepost SG
			10		- Endokrinologi (<i>Ki/IMr</i>) - Endokrinologi (<i>IM</i>) - Endokrinologi (<i>IM/NK</i>)	Prosjekt oppgaven	
			11		- Hematologi(<i>IM</i>) - Infeksjon (<i>IM,Mik</i>) - Behandling av koronarsykdom (<i>IM/far</i>) -Hematologi (<i>IM</i>)	SG/ PBL- tillv.møte	

Sykdoms- presentasjoner fra brystregionen	Kroniske brystmerter Tungpust Hoste og oppspytt Rask puls Cyanose	12	- Hjertesviktbehandl. (<i>Far,IM</i>) - Bilyd (<i>IM</i>)	- Hjertesviktbehandl. (<i>IM,Kir</i>) - Dyspnoe (<i>IM</i>) - Klaffefeil (<i>IM</i>) - Innhalasjons-behandl, oksygen-behandl(<i>IM</i>) - Lungemedisin/kirurgi (<i>IM</i>)		SG
		13	- Radiol. Diagnostikk og intervensjon i thorax (<i>Rad.</i>)		Praktisk kurs i IM - EKG (2 t) Seminar: Ernæring hos eldre	SG
		14	- Mammapatologi (pat)	- Lunge/mikro - Smerter i rygg/mage (aortaaneurisme) (<i>Kir</i>) - Kirurgi/lunge	Praktisk kurs i IM -EKG (2 t)	SG
		15	- Høy senkning (<i>IM</i>)	- Kardiologi (<i>kir/ped</i>) - Pulmonal hypertensjon (<i>Kir</i>) - Kardiologi (<i>Kir/IM</i>)	Praktisk kurs i IM -EKG (2 t)	
Sykdoms- presentasjoner fra mageregionen	Diare Forstoppelse Kvalme/oppkast Fordøyelsesbesvær Magesmerter Utspilt buk	16	- Klinisk forskning (<i>IM</i>) - Tolkning av lab.arb (<i>kbf</i>) - Laparoskop. diagnost. og behandling (<i>Kir</i>) - kreftutv. i tarm (pat - klinisk ernæring (<i>Ane</i>)	- Svelgevansker (svulst/ inflammasjon) (<i>Kir</i>) - Gastro (<i>IM</i>) - Øsofaguslidelser (<i>IM</i>)		SG
		17	- Radiol diagn. og inter- vensjon i abd. (<i>Rad.</i>) - Behandling av gallestein (<i>Kir</i>)	- Gastro, tarmlidelse (<i>IM</i>) - Gastro (<i>IM</i>) - Blod i avføring (kir)	Kurs i KBF	SG
		18	- Anale/rektale lidelser (kir)	- Infeksjon (<i>IM/Mik</i>) - Intermitt. magesmerter (gallestein) (<i>Kir</i>) - Avansert gastrointest. Kreftsykdom (<i>Kir,Onk</i>)		SG
Sykdoms- presentasjoner fra urinveiene	Hyppig/smertefull vannlating Urinlekkasje Urinretensjon Blod i urinen	19	- Urinblærepatologi (<i>Pat</i>) - Tumor Vesicae (onk/pat) - Ca. Cesica (<i>Onk,Pat</i>) - Vanlige symptomepresentasjoner fra urinveien i allm.	- Urinlekkasje (<i>Kir.</i>) - Forøyet PSA/ prostatabesvær (<i>Kir,Pat</i>) - Nefro (<i>IM, Mik</i>) - Nefro (<i>IM</i>) - Nefro (<i>IM</i>) - Misdannelser i urinveiene (<i>Ped,Kir</i>)	Seminar: KLOK- arbeid relatert til avd.tj	SG
		20	- Væskevolum-forstyr- relser ved kirurgiske sykdommer (<i>Ane</i>) 3: Vanlige symptompresent. Fra urinveien (<i>All</i>)			SG

Sykdoms- presentasjoner fra bevegelses- apparatet	Høvent/hovne ledd Leddsmerter Ryggsmerter Kroniske muskel- /skjelettsmerter	21	- Klassifisering av revmatiske sykdommer - tretthetssyndrom, fibromyalgi og liknende tilstander(<i>All.</i>) - Systemiske bindevevs- sykdommer (<i>Rev</i>)	-Systemisk lupus erythematosus(<i>Rev</i>) - Polymyalgia theumatica/Sjøgren (<i>Rev</i>)1: Endokrinologi <i>IM</i> - Revmatoid artritt/ <i>Mb</i> Bekhterew (<i>rev</i>) - Endokrinologi - Vonde hofter (<i>Ort</i>) - Høvent kne/vonde knær (akutt artritt/ infeksjoner) (<i>Ort</i>) 3: Hoftebrudd (<i>Ort</i>)	-Kurs atferdsfa g	SG
		22	- Hånd (<i>Ort</i>) - Bruddbehandling (<i>Ort</i>) - Skulder/Albue(<i>Ort</i>)			SG
Sykdoms- presentasjoner fra hud/slimhinner	Kroniske sår Kløe Utslett Gulsott Blødningstendens	23	- Nekrotiserende fascitt (<i>Kir</i>) - Svulster i ansiktet - Behandling av RA pasienter (<i>Far/Rev</i>) -Revmatiske sykdommer hos barn (<i>rev</i>) - Bruddbehandling (<i>Ort</i>) Legemiddelallergier (<i>IM/Immun</i>) - Koagulasjonsforst. (<i>IM</i>)	- Åreknuter (<i>Kir</i>) - Kirurgisk teknikk, sårtilheling, arrdannelse, arrkorreksjoner (<i>Pkir</i>) - Ankelbrudd (<i>Ort</i>) - Kroniske sår/leggsår		SG
		24		- Medfødte misdannelser - Røykerbein” (<i>Kir</i>) - Gulsott (hepatitt, pankreascancer, hemolyse) (<i>Kir,Pat</i>) - Blødningstendens (<i>IM,Imm</i>)		SG
Sykdoms- presentasjoner fra hode/nakke- regionen	Falltendens Besvimelse Svimmelhet Lammelser/forflytnings- vansker Mental svikt Forvirring Hodesmerter	25	- Radiol. diagn.og inter- vensjon ved sykd. i CNS (<i>Rad.</i>) - Hjerneslag: Akuttbehandling og rehabilitering. (<i>Ger</i>) - Hjerneslag: Akuttbehandling og rehabilitering. (<i>Ger</i>)	- Gangvansker og svimmelhet (<i>Ger</i>) 2: Hjerneslag: Akuttbehandling og rehabilitering (<i>Ger</i>) - Kreft hos gamle (<i>Ger</i>)	Orienteri ng om eksamen	SG
		26	- Neoplasmer i CNS (<i>Pat</i>) - Høyt intrakranielt trykk (<i>NevKir</i>) - Vanlige operasjoner i nevrokir. (<i>NevKir</i>)	- Kron. hodesm. (subdu. blødn./svulst) (<i>NevKir</i>) - Akutte hodesm. (sub- arachn.blødn.) (<i>NevKir</i>) - Intermitt. hodesmerter (migræne) (<i>All,Far</i>)	KLOK Praktisk arb	SG
		27	- Demens (<i>Gre/All</i>) - Ortopedi Columne lidelser (<i>ort</i>) 4:Psykosier hos gamle (<i>Ger</i>) 5: Organdonasjon <i>Kir/Ane/Etikk</i>	- Nakkeprobl. (degen. lidelser) (<i>NevKir</i>) - Barn med stort hode (<i>NevKir</i>) - Affektive og psykotiske lidelser hos eldre (<i>Ger</i>)		SG

	Svulster	Svulstsykdommer Frykt for svulst Hovne lymfeknuder Onkologisk epidemiologi Ikke-kirurgiske behandlings- prinsipper Bivirkninger Kurativ vs. palliativ behandl.	28	- Bentumorer (Ort - Prinsippene av moderne strålebehandling (<i>Onk</i>) - Medikamentell behandling av kreft (<i>Onk</i>) Cytostatika (onk/far) - Sscreening for kreft - Cancer renis (onk)	- Malignitetsmistanke/ tverrfag. kreftdiagnostikk (<i>Onk,Pat,Rad</i>) - Kul i brystet <i>Onk/Kir</i>		SG
	Når noe går galg		29	- Akutte bivirkninger og langtidseffekter (<i>Onk</i>) - Lungecancer (<i>Onk</i>) - Lymfeknutesvulst (<i>IM</i>) - Akutt onkologi	- Feber under kjemoterapi (<i>Onk,IM</i>) - Psykoonkologi (<i>Onk,Atf</i>) - Terminal omsorg (<i>Onk,Ane/Psyk/Atf</i>) <i>Seminarer- samfunnsmedisin KLOK</i>	KLOK- arbeid Patologi- kurs	
III	Katastrofer, akuttmedisin	Akuttkurs Redningstjenesten Katastrofeøvelse	31	Forelesninger Kasuistisk forelesninger		Seminar Legevakt Små- gruppe- rotasjon	
			32	Forelesninger Kasuistisk forelesninger		Små- gruppe- rotasjon	
			33	Forelesninger Kasuistisk forelesninger		Små- gruppe- rotasjon Demo Praktisk øvelse	
			34	<i>Simuleringskurs på Høyskolen i Oslo</i>			

IV	Behandling og forebygging	Pasientinformasjon Medikamentell behandling Kirurgisk behandling Tvangsbehandling Småkirurgi i allmennpraksis	35	<ul style="list-style-type: none"> - Individuell medikamentell behandl. (far) - Kostnad/nytte-analyser (<i>Far</i>) - klinisk utprøving av medikamenter - Operabil.vurd. (<i>Kir</i>) - kontroll av behandlingseffekt - Intravenøs væskebehandling (<i>KBF</i>) - :Utskrivning – info., livstilsinterven., medik. behandl., kontroll, compliance, bivirkninger (<i>All,Kir/IM</i>) - Arteriell hypertensjon (<i>IM/far</i>) - Kristisk lesing av vit. publikasjoner 	<ul style="list-style-type: none"> - Komplikasjoner til kirurgi (<i>Kir</i>) - Høyt kolestrol - Legemiddelbivirkninger og – interaksjoner (<i>Ger,Far</i>) 	Nytten av leverbiopsier belyst ved kasuistikker	
V	Evaluering	Skriftlig eksamen	36				
		Muntlig klinisk eksamen	38/39				

Timeplan for ukene 1 - 40

Ukene 1-6 er avsatt til arbeid med selvstendig oppgave.

Undervisningen i 11. semester starter mandag i undervisningsuke 7

Oversikt over klinisk smågruppeundervisning

Gruppeinndeling klinisk smågruppeundervisning/avdelingstjeneste

Lokal administrasjon:

Ahus: Vibeke Bjørklund, tel. 67 92 78 02, v.s.bjorklund@medisin.uio.no

Aker: Medisinsk avd. Signe Nøsterud, tel. 22 89 49 74 s.t.nosterud@medisin.uio.no

Aker: Kirurgisk avd., Gerd Odiin, g.i.odiin@medisin.uio.no

UUS Medisinsk avd.: Marit Knudsen, tel. 22 11 98 55 marit.knudsen@medisin.uio.no

UUS Kir. Avd.: Aase Kristoffersen, tel. 22 11 95 41 a.w.kristoffersen@medisin.uio.no

Generelle henvendelser:

Semesterkoordinator Eva Gretland, tel. 23 07 09 42, eva.gretland@medisin.uio.no

Universitetsadministrasjonen RH/Dnr

Rom B1.3094 etg, Rikshospitalet

Gruppenindeling

Tabell om smågrupeundervisningen

Semesterukene 1 – 6 (24.08.09 – 04.10.09)

Er avsatt til arbeid med prosjektoppgaven

10. LÆRERE I SEMESTERET

Kontaktpersoner i kliniske fag.

Ullevål universitetssykehus

Klinisk stipendiat, Geriatrisk avd. tlf. 22 11 86 77

Professor Torgeir Bruun Wyller, Geriatrisk avd. tlf. 22 11 87 02

Professor Lars Nordsletten, Senter for ortopedi, tlf. 23 01 52 18

Rikshospitalet

Professor Stein A. Evensen, Medisinsk avdeling, tlf. 23070558

Klinisk stipendiat Torgeir Wethal, Hjertemedisinsk avdeling, tlf., 23 07 08 26

Klinisk stipendiat Tone Gretland Valderhaug, Thoraxkirurgisk avdeling, tlf. 23073566

Professor Odd Geiran, Thoraxkirurgisk avdeling, tlf. 23 07 37 35

Førsteamanuensis Ivar Gladhaug, Kirurgisk avdeling, tlf. 23 07 06 87

Klinisk stipendiat Ewa Pomianowska, Kirurgisk avdeling, tlf. 23 07 47 08

Professor Tor Inge Tønnessen, Anestesiavdelingen, tlf. 23 07 36 92

Universitetslektor Marianne Myhre, Anestesiavdelingen, tlf.

Professor Jan Tore Gran, Revmatologisk avdeling, tlf. 23 07 17 99

Klinisk stipendiat Helga Sanner, Revmatologisk avdeling, tlf. 23 07 48 76

Professor Hans-Jørgen Smith, Radiologisk avdeling, tlf. 23 07 22 12

Klinisk stipendiat Rigmor Lundby, Radiologisk avdeling, Tlf. 23 07 48 95

Ortopedisk avdeling, Rikshospitalet

Professor Olav Reikerås, tlf. 22 04 54 15

Radiumhospitalet

Professor Øyvind Bruland, tlf. 22 93 40 00

Professor Stein Kvaløy, tlf. 22 93 40 00

Professor Steinar Aamdahl, tlf. 22 93 40 00

Akershus universitetssykehus

Professor Torbjørn Omland, tlf. 67 92 89 01

Professor Tom Øresland, tlf. 67 92 88 00

Avdelingsleder Berit Lund Opheim, tlf. 67 92 78 02

Psykatri:

Professor Edvard Hauff, tlf. 22 11 84 45

Lærere i 11/12 semester

Professor Jan Peter Amlie, Medisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 27 66

Ass.lege Lars Bjune, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 31 05

Universitetslektor Trine Bjørner, Seksjon for allmenmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 57

Professor Kristian Bjørø, Medisinsk avd., Rikshospitalet

Professor Jens Bollerslev, Medisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 19 23

Professor Harald Breivik, Anestesiavd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 36 91

Universitetslektor Mette Brekke, Seksjon for allmenmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 04

Professor Odd Brørs, Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 91 42

Professor Øyvind Bruland, Onkologisk avd. DNR, tlf. 23 93 40 00

Professor Trond Buanes, Kirurgisk klinikk, Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 74 91

Professor Thoralf Christoffersen, Farmakologisk institutt, Rikshospitalet, tlf. 22 84 02 36
Professor Ole Petter F. Clausen, Institutt for patologi, Rikshospitalet, 23 07 27 41
Universitetslektor Lene G. Dalbakk, Institutt for allmenn medisin, IASAM, tlf. 22 85 06 52
Professor Tor Jac Eide, Institutt for patologi, Rikshospitalet, tlf. 23 07 14 49
Førsteam. Arnt Fiane, Thoraxkir. Avd., Rikshospitalet, tlf. 23070875
Professor Tom Heier, Anestesiavd. Aker universitetssykehus,
Professor Ragnhild Emblem, Kirurgisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 09 64
Professor Lars Engebretsen, Senter for ortopedi, Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 17 64
Professor Knut Engedal, Geriatrik avd., Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 87 39
Professor Erik Fosse, Intervensjonsenteret, Rikshospitalet, tlf. 23 07 01 16
Professor Stig Frøland, Medisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 24 67
Professor Kaare Gautvik, Institutt for medisinsk biokjemi, Domus Medica, tlf. 22 85 10 55
Professor Odd Geiran, Thoraxkir. Avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 37 35
Professor Karl Erik Giercksky, Kirurgisk avd., Det norske radiumhospital, tlf. 22 93 57 39
Universitetslektor Bjørn Gjelsvik, Seksjon for allmennmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 51
Førsteamanuensis Ivar Gladhaug, Kirurgisk avdeling, tlf. 23 07 06 87
Ass. lege Ola-Lars Hammer, Ortopedisk avd., tlf. 67 92 32 53 ola.lars.hammer@ahus.no
Professor Hans Hedlund, Kirurgisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 35 54
Overlege Einar Hem, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 32 16 enar.hem@ahus.no
Professor Per Hjortdahl, Seksjon for allmennmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 59
Professor Dag Jacobsen, Klinikk for akuttmedisin, Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 73 00
Professor Johny Kongerud, Lungeavd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 25 17
Professor Ulf Kongsgaard, Anestesiavd., Det Norske Radiumhospital, tlf. 22 93 40 00
Professor Stein Kvaløy, Onkologisk avd. DNR, tlf. 23 93 40 00
Overlege Knut Kristiansen, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 32 06, knut.kristiansen@ahus.no
Førsteam. Kirsten Krohg-Sørensen, Thoraxkir. avd., Rikshospitalet tlf. 23 07 08 79
Professor Tore Kvien, Diakonhjemmet sykehus, Borgenvn. 3c, 0319 Oslo, tlf. 22451500
Professor Harald Lindberg, Thoraxkir. Avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 08 96
Førsteamanuensis Morten Lindbæk, Seksjon for allmennmedisin, IASAM, tlf. 22850646
Professor Karl Fredrik Lindegaard, Nevrokirurgisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 43 09
Professor Tryggve Lundar, Nevrokirurgisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 43 02
Overlege Ingrid Nerموen, Medisinsk avd., Ahus, tlf. 67 92 89 39 ingrid.nermoen@ahus.no
Professor Jahn M.Nesland, Avd. for patologi, Det Norske Radiumhospital, tlf. 22 93 56 20
Professor Lars Nordstletten, Senter for ortopedi, Ullevål universitetssykehus, tlf. 23 01 52 18
Professor Jan-Bjørn Osnes, Farmakologisk institutt, Rikshospitalet, tlf. 22 84 02 21
Klinisk stipendiat Ewa Pomianowska, Kirurgisk avdeling, tlf.
Kst.overlege Halvor Oustad, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 84 74 halvor.oustad@ahus.no
Professor Finn Reinholt, Institutt for patologi, Rikshospitalet, tlf. 23 07 14 51
Universitetslektor Sture Rognstad, Seksjon for allmennmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 52
Professor Halvor Rollag, Mikrobiologisk institutt, Rikshospitalet, tlf. 23 07 11 55
Professor David Russel, Nevrologisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 35 52
Professor Andreas Rydning, Medisinsk avdeling, Ahus
Professor Ola Røkke, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 91 00
Professor Erik Schrupf, Medisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 36 42
Professor Tor Skomedal, Farmakologisk institutt, Rikshospitalet, tlf. 22 84 02 57
Professor Otto Smiseth, Hjertemedisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 32 71
Professor Hans Jørgen Smith, Radiologisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 22 14
Seksjonssjef Pål Smith, Medisinsk avd., Ahus, tlf. 67 92 84 28 pal.smith@ahus.no
Professor Petter Andreas Steen, Akuttmedisinsk avdeling, Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 96 90

Professor Jan Helge Solbakk, Medisinsk etikk, Fr. Holsts hus, Ullevål , tlf. 22 84 46 61
Professor Knut Strømsøe, Kir. Avd., Aker sykehus, tlf. 22 89 41 32
Professor Jørund Straand, Seksjon for allmennmedisin, IASAM, tlf. 22 85 06 47
Overlege Øyvind Størset, Medisinsk avd., Ahus, tlf. 67 92 78 78 oyvind.storset@ahus.no
Professor Jan Svennevig, Thoraxkirurgisk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 34 18
Professor Aud Svindland, Aker sykehus, tlf. 22 89 40 00
Professor Erik Thaulow, Medisinsk avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 45 37
Professor Geir Tjønnfjord, Medisinsk avdeling, Rikshospitalet, tlf. 23 07 07 13
Overlege Sigurd Trønnes, Kirurgisk avd., Ahus, tlf. 67 92 92 01 [sigurd.tronnes@ahus](mailto:sigurd.tronnes@ahus.no)
Førsteamanuensis Reidar Tyssen, Medisinske atferdsfag, Domus Medica, tlf. 22 85 11 87
Professor Tor Inge Tønnessen, Anestesiavdelingen, Rikshospitalet, tlf. 23 07 36 92
Professor Kim Tønseth, Plastisk kir. Avd., Rikshospitalet, tlf. 23 07 41 84
Professor Torgeir Bruun Wyller, Geriatrisk avd., Ullevål universitetssykehus, tlf. 22 11 87 02
Kst. seksjonsoverlege Witold Zasada, Kirurgisk avd., Ahus tlf. 67 92 91 45 witold.zasada@ahus.no
Professor Steinar Aamdahl, Onkologisk avd., Radiumhospitalet, tlf. 22 93 40 00
Professor Ansgar Aasen, Kirurgisk forskning, Rikshospitalet, tlf. 23 07 35 20

11. Praktiske prosedyrer

Innledning

Dette er en oversikt over *praktiske prosedyrer* som studentene skal tilegne seg. Det er listet opp hvordan den enkelte prosedyre forventes innlært, på hvilket nivå den skal innlæres, og med hvilken metode.

Det er viktig å merke seg at denne oversikten *ikke omfatter samtlige kliniske ferdigheter*. Den er forsøkt begrenset til enklere, veldefinerte praktiske prosedyrer som jo bare utgjør en liten del av den totale ferdighetsinnlæring. Innlæringen av slike prosedyrer skiller seg fra innlæring av andre kliniske ferdigheter, bl.a. ved at det er mulig å fastsette et nivå for utførelse, og at det relativt enkelt kan kontrolleres at ferdigheten er innlært på spesifisert nivå. Når det gjelder anamneseopptak, generell klinisk undersøkelse og undersøkelse innen enkeltfag, er krav til ferdigheter presisert i både overordnede mål og delmål for hvert semester. Dette er til dels meget komplekse ferdigheter som bør utvikles gradvis gjennom hele studiet, og hvor en enkel attestasjon av oppnådd nivå ville gi et falskt inntrykk av målbarhet.

Eksempler på ferdigheter som i tråd med dette er utelatt fra oversikter, er: "oftalmoskopi", "Rombergs prøve", "palpasjon av uterus", "vurdere pubertetsutvikling", gjennomføre en undersøkelse av psykisk status presens" osv. Det er altså mange viktige ferdighetsmål i hvert semester som ikke er tatt med i oversikten. Dette må imidlertid ikke forstås som at det ansees viktigere å lære å utføre visse praktiske prosedyrer enn å kunne kommunisere med og undersøke pasienter.

Prosedylene er satt opp med utgangspunkt i den foreliggende semesterutvalgs-innstillingen. Det er hver enkelt students ansvar å sørge for at prosedyrene blir innlært på det spesifiserte nivå.

Forklaring til tabellen:

Nivå:

En angivelse av det nivået ferdigheten skal beherskes på etter gjennomført semester.

Tallkoden refererer til fire alternativer:

1. Har sett ferdigheten bli utført.
2. Har selv utført ferdigheten på modell/fantom/preparat/medstudent.
3. Har selv utført ferdigheten minst én gang på pasient.
4. Kan utføre ferdigheten selvstendig.

Innlæringsmetode:

Angir den eller de metoder som kan brukes for å lære prosedyren. Bokstavene refererer til fire alternativer:

- a) Klinisk uketjeneste/"bedside" smågruppeundervisning. Propedeutikk-undervisningen
- b) Tilstedeværelse på sengepost/poliklinikk utenom organisert undervisning.
- c) Bruk av ferdighetssenter.
- d) Spesielt arrangerte kurs.

Forts.:

Studentene forutsettes selv å sørge for innleveringen av ferdighetene, som vil bli testet til den muntlige stasjonseksamen. Det kreves ikke lenger attestasjon for utført øvelse.

Ferdighetsliste for 11/12. semester.

<i>Prosedyre</i>	<i>Nivå</i>	<i>Inn- lærings- metode</i>
Basal hjerte-/lungeredning hos barn og voksne, inkludert sikre frie luftveier og ventilasjon bag/maske	2	c) + d)
Avansert hjerte-/lungeredning	2	c) + d)
Endotracheal intubasjon med kontroll av tubeleie	3	a) + c)
Leddpunksjon/intraartikulær injeksjon	2	d) (Kadaver)
Anlegge thoraxdren	2	d) (Kadaver)
Anlegge intraossøs kanyle og infusjon	2	d) (Kadaver)
Blottlegge perifer vene	2	d) (Kadaver)
Intrakardial injeksjon	2	d) (Kadaver)
Perikardiocentese	2	d) (Kadaver)
Anlegge stiv nakkekrage	2	d)
Frigjøre person fra bilulykke	2	d)
Spirometri/PEF	4	a) + b)
EKG-taking og tyding	4	a) + b) + c)
Reponere og gipse radiusfraktur	3	a) + b)
Støttebandasjere og "tape" ledd	4	c)
Enkel lokal- og ledningsanestesi	4	a) + b)
Enkel sårstur	4	a) + b)
Suprapubisk blærepunksjon	2	c) + d)

Samlet oversikt over ferdigheter som skal kunne utføres selvstendig (nivå 4) etter avsluttet studium

<i>Prosedyre</i>	<i>Innlæring slutført i semester</i>
Blodtyping (AB0/Rh)	3
Kirurgisk håndvask	4
Aseptisk teknikk	4
Enkel dyrking av urinprøve	5
Mikroskopi og stix-undersøkelse av urin	10
Blærekateterisering	10
Enkelt sårstell og forbinding	10
Subkutan og intramuskulær injeksjon	10
Venøs blodprøve	10
Oppkople og etablere intravenøs infusjon	10
Trekke opp og injisere medikament intravenøst	10
Hemofec-test	10
Taking og forsendelse av mikrobiologiske prøver	10
Kapillær blodprøve	10
Sentrifugering av blodprøve og urinprøve	10
Måle HB/SR/blodsukker	10
Bruke div. hurtigtester: Monospot, StreptA CRP, graviditetstest	10
Spirometri/PEF	11/12
EKG-taking og tyding	11/12
Forlikelighetstest	3
Støttebandasje og "tape" ledd	11/12
Enkel lokal- og ledningsabestesi	11/12
Enkel sårstur	11/12

Ferdighetssenteret på Rikshospitalet

Faglig ansvarlig: Hanne Storm, E-post: hanne.storm@medisin.uio.no

Du finner mer informasjon og tilbud her: <http://www.med.uio.no/rh/ferdighetssenteret/>

Multimediaprogrammer:

Fra høsten 1993 har det ved UiO blitt utviklet multimedia læreprogrammer for læring av praktiske ferdigheter i det medisinske grunnstudium. Lyd, tekst, bilder, animasjoner og video benyttes for å illustrere forskjellige praktiske prosedyrer.

Følgende programmer er til nå utviklet ved Ferdighetssenteret (Se:

<http://www.med.uio.no/rh/ferdighetssenteret/> EKG-registrering, rektaleksplorasjon, spinalpunksjon, arteriell blodprøvetaking, intravenøs tilgang (innleggelse av Venflon), undersøkelse av hjernenerver, enkel hudsutur, kapillær blodprøvetaking, venøs blodprøvetaking, blødningstidsbestemmelse, båtbiopsi (en form for hudbiopsi), undersøkelse av hjernenerver, basal HLR-voksne og klinisk-kjemisk analysegang av en blodprøve. Lenker videre til disse programmene

finner du her: <http://www.med.uio.no/ferdighetssenteret/multimedia/>

Radiologisk divisjon ved Ullevål universitetssykehus har også utviklet en læringsdatabase for radiologiske bilder: <http://wo.uio.no/as/WebObjects/radiologi/>

En veiledning til bruk av basen finner du her:

http://www.med.uio.no/ioks/radiologi-us/velkommen_til_radiologi_bildedat.htm

Alle studenter hos oss får automatisk lagt inn bokmerker (til nyttige nettsteder) og kull-liste på sitt hjemmeområde. Har du av en eller annen grunn mistet disse kan du gå inn her for å hente det tilbake: <http://www.med.uio.no/medinf/sem1/>

12. Viktige lover og regler <http://www.uio.no/studier/program/medisin/>

13. Informasjon om sykehusene og kollektivtransport

13.1 Sykehus

Informasjon om studiesteder og sykehus er tilgjengelig her:

<http://www.uio.no/studier/program/medisin/sted/studiesteder.xml>

13.2 Kollektivtransport

Informasjon om kollektivtransport til og fra undervisningsstedene finnes på ruteopplysningen:

<http://www.trafikanten.no/>

Nyttige telefonnumre og adresser

Sykehusene	
Rikshospitalet Postadr.: Rikshospitalet, 0027 Oslo Besøksadr.: Sognsvannsveien 20, Oslo Tlf.: 23 07 00 00	Radiumhospitalet Ullernchausseen 70 0379 Oslo tlf. 22 93 40 00
Ullevål universitetssykehus Kirkeveien 166, 0407 Oslo 22 11 80 80	Aker universitetssykehus Trondheimsveien 235, 0517 Oslo 22 89 40 00
Akershus universitetssykehus HF (Ahus) Sykehusveien 27, 1474 Nordbyhagen Telefon 67 92 88 00	Universitetsadministrasjonen Ahus Postboks 75, 1474 Nordbyhagen Telefon 67 92 78 04
Andre enheter	
Studieseksjonen Det medisinske fakultet Postadresse: Boks 1018 Blindern, 0317 Oslo. Besøksadr.: Domus Medica, Sognsvannvn. 9, 0317 Oslo, Tlf. 22 85 14 47, faks 22 85 14 61	Medisinsk studentutvalg Postboks 1170, Blindern, 0318 Oslo Besøksadresse: Rikshospitalet Sognsvannsvn. 20, Oslo Tlf. 23 07 43 74, faks 23 07 43 75 E-post: medisinsk.studentutvalg@studmed.uio.no
Norsk Medisinerstudent Forening Avd. av Den norske Lægeforening Postboks 1152 Sentrum, 0107 Oslo Tlf. 23 10 90 00	Studentkontoret/Seksjon for studieadm Adm.bygget Blindern Postboks 1083 Blindern, 0317 Oslo Tlf. 22 85 62 11